

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Осадчук Світлана, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Лазаренко Н.І., докторка педагогічних наук, професорка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

У віці 6-10 років закладаються основи навчальної діяльності, формується здатність до самостійного мислення, спілкування та засвоєння знань. Особливо важливими у цьому контексті є методи навчання, які відповідають віковим потребам дітей. Ураховуючи вікові особливості молодших школярів, надзвичайно ефективним засобом розвитку їх пізнавальних умінь є гра, яка природно інтегрується в дитячу діяльність.

Використання ігрових технологій у позаурочний час не лише підвищує інтерес до навчання, а й сприяє розвитку мовленнєвих і комунікативних навичок. Молодші школярі запам'ятовують інформацію краще, коли вона подана в цікавій та емоційно забарвленій формі. У грі знання засвоюються ненав'язливо, через образи, дії, діалоги. Тому на уроках та поза ними вчителі використовують ігрові методи.

Ігрові методи навчання – це освітні підходи, які інтегрують елементи гри в навчальний процес з метою зробити навчання більш захоплюючим, інтерактивним та ефективним. Такі методи включають різноманітні види ігор, симуляцій, квестів та інших видів розваг, які мають навчальну мету.

Ігрові підходи до організації процесу навчання мають низку очевидних переваг. Вони сприяють емоційній залученості, формують командні навички, активізують мислення та допомагають учням уявляти й моделювати ситуації з реального життя. Крім того, ігрові методи легко адаптуються до індивідуальних особливостей дітей і можуть бути використані для закріплення як навчального матеріалу, так і соціальних норм.

Найбільш ефективними для розвитку мовлення є такі види діяльності як мовленнєво-ігрова та комунікативно-мовленнєва.

Мовленнєво-ігрова діяльність передбачає використання дітьми набутих раніше знань, мовленнєвих умінь та навичок у нових зв'язках і обставинах. Мовленнєво-ігрова діяльність спрямована передусім на розвиток і вдосконалення мовлення дітей. Вона охоплює мовленнєвий зміст і забезпечує супровід дидактичних, народних, рухливих ігор із текстами та діалогами, ігрові вправи, сюрпризи, забавки, ігрові ситуації спілкування, у яких дитина виступає в ролі активного мовця.

У процесі гри дитина не помічає навчального процесу, легко запам'ятовує нові слова, описує свої дії, що сприяє опануванню мовлення. Наприклад, у забавлянці «Два півника, два півника...» розвиваються через повторення приголосних та голосних звуків та ритмічності фонематичний слух; через виголошення слів наспівом та велику кількість повторюваних звуків [д], [п], [к], [л] розвивається чіткість артикуляції; через повторення короткого і виразного тексту розвивається мовленнєва пам'ять, що дає змогу запам'ятати та відтворити структуру речень.

Комунікативно-мовленнєва діяльність напряду впливає на формування мовлення дітей, адже відбувається в процесі їх мовленнєвої взаємодії у системах «вчитель – дитина», «діти – вчитель», «дитина – діти» забезпечує встановлення і підтримання контактів з іншими мовцями в процесі безпосереднього спілкування. Наприклад, у системі «вчитель – дитина» під час дидактичної гри «Магазин» у дітей розвивається:

1) Зв'язне мовлення. Через складання речень за допомогою логічних послідовностей та таких структур:

- «Я хочу купити ...»;
- «Скільки коштує ...?»;
- «Дайте, будь ласка, ...».

2) Діалогічне мовлення. Дитина вчиться ставити та відповідати на запитання, уточнювати, домовлятися.

3) Словниковий запас. Вказуються назви продуктів, одиниць виміру та дій, що з ними пов'язані.

4) Граматика. Практикується вживання правильних форм слів, відмінки, узгодження прикметників з іменниками.

5) Комунікація. Використовуються слова ввічливості, навички слухати та не перебивати інших.

У системі «дитина – діти» під час народної гри «Гуси-гуси, га-га-га!» розвиваються:

- 1) Діалогічне мовлення.
- 2) Чіткість вимови (звук [г]).
- 3) Відчуття ритму.
- 4) Слухання і відповідь у межах ролі.

« - Гуси, гуси!

– Га-га-га!

– Їсти хочете?

– Так, так, так!

– Так летіть!

– Ні-ні, ніяк: сірий вовк під горою, не пускає нас додому!

– Най, летіли б, як хотіли, тільки крила б берегли!»

Отже, розвиток мовлення є додатковою фундаментальною умовою навчання, а також аспектом соціалізації та формування ключових компетентностей учнів початкових класів. Оскільки діти цього віку продовжують занурюватися у власний навколишній світ, то провідною для них формою діяльності, звісно ж, залишається гра, що має величезний потенціал для розвитку пізнавальних і мовленнєвих процесів. Використання дидактичних, народних, мовленнєво-рольових ігор дозволяє інтегрувати інформацію в захоплюючу діяльність, що відповідає віковим можливостям малят. Ігри сприяють мимовільному та довільному запам'ятовуванню матеріалу, вони створюють базу для зв'язного та діалогічного мовлення, а також допомагають активному розширенню словникового запасу. Варто звернути увагу на розвиток

уваги, фонематичної свідомості та артикуляції. Комунікативно-мовленнєва взаємодія у форматах вчитель – дитина та дитина – діти створює базис для мовленнєвої активності та допомагає підтримувати природне прагнення малят до спілкування.

Список використаних джерел:

1. Особливості пам'яті та уваги учнів початкової школи. *Osvita.ua*. URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/9924/>
2. Гавриш Н. В. Мовлення дитини. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2021. № 3. С. 2-5.
3. Ігрові методи у навчанні: інноваційні підходи та переваги. *Osvita.ua*. URL: <https://mindscope.biz.ua/igrovi-metody-u-navchanni-innovacziyni-pidhody-ta-perevagy/>

РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

*Петренко Дарія, здобувачка фахової передвищої освіти «фаховий
молодший бакалавр»*

*Науковий керівник: Кикилик А. М., кандидатка педагогічних наук, доцентка
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія*

Розвиток мовлення як фундаментальний компонент початкової освіти постійно перебуває в центрі уваги науково-педагогічної спільноти. В умовах сучасних освітніх трансформацій та викликів інформаційного суспільства особливої значущості набуває проблема формування мовленнєвих компетентностей здобувачів початкової освіти.

М. Вашуленко та О. Савченко [2, 176], у своїх фундаментальних дослідженнях підкреслюють, що мовлення є не лише засобом спілкування, але й важливим інструментом пізнання та самовираження особистості, основою для формування ключових життєвих компетентностей. Лінгводидакти